

II. svazek

KNIHA XIV.

1. Že pro neposlušnost prvního člověka by bývali všichni upadli v ustavičnou druhou smrt, kdyby mnohých neosvobodila milost Boží /23
2. O životě tělesném, který si nesmíme vykládat jenom z neřestí těla, ale i z neřestí ducha /23
3. Že příčina hříchu vzešla z duše, nikoli z těla, a že porušení, vzešlé ze hříchu, není hříchem, nýbrž trestem /25
4. Co znamená žít podle člověka, a co žít podle Boha /26
5. Že stran přirozenosti duše a těla je mínění platoniků přípustnější nežli manichejských, ale že i je musíme odmítnouti, protože příčiny všech neřestí připisují tělu /28
6. O jakosti lidské vůle, po jejímž rozhodnutí duševní city platí buďto za špatné nebo za správné /29
7. Že se výrazy „láska“ (amor) a „milování“ (dilectio) nalézají ve svatých Písmech stejně o dobrém i o zlém /30
8. O třech hnutích, která v mysli mudrce stoikové připouštěli, vyjma bolest či smutek, kterou ctnostný duch pociťovat nemá /31
9. O duševních hnutích, která spravedliví ve svém životě správně pociťují /34
10. Máme-li věřit, že první lidé v ráji podléhali nějakým hnutím, dokud nezhrěšili /37
11. O pádu prvního člověka, ve kterém přirozenost dobře ustavená byla porušena a může být napravena jenom svým Tvůrcem /38
12. Jaký byl hřích, spáchaný prvními lidmi /41
13. Že v Adamově přestupku zlá vůle předcházela zlý skutek /41
14. O provinilcově pýše, která byla horší než sám přestupek /43

15. O spravedlnosti odplaty, kterou první lidé dostali
za svoji neposlušnost /43
16. O zlu zvaném chtíč, jehož jméno se sice hodí na mnoho neřestí,
ale užívá se ho ve vlastním smyslu o hnutích neslušné vášně /45
17. O nahotě prvních lidí, která se jim po hříchu zjevila hanebnou
a hodnou studu /46
18. O studu při obcování, nejen sprostém, ale i manželském /47
19. Že v onom zdravém stavu před hříchem neměly místa hněv a chtíč,
které se v člověku ozývají tak neřestně,
že je nutno držet je na uzdě moudrostí /48
20. O bludné nestydatosti kyniků /49
21. O požehnání k hojnému rozplození lidstva, daném před hříchem,
jež pád nezrušil a k němuž se připojil chorobný chtíč /50
22. O manželském svazku, jež Bůh na počátku ustanovil a požehnal /50
23. Zdali by se bývalo i v ráji muselo plodit, kdyby byl nikdo nezhrěšil,
či zda by tam byly rozum i čistota bojovaly proti žáru vášně /51
24. Že lidé, nevinní, zůstávajíce pro záslušnou poslušnost v ráji, by bývali
užívali pohlavních údů k plození potomstva právě tak, jako ostatních,
podle rozhodování vůle /53
25. O pravé blaženosti, které v časném životě není /55
26. Musíme věřit, že šťastní obyvatelé ráje by byli mohli úkon plození
uskutečnit bez hanebného pudu /55
27. O hříšnicích, a to andělích i lidech,
jejichž zvrácenost neruší prozřetelnost /57
28. O vlastnostech dvou obcí, pozemské a nebeské /58

KNIHA XV.

1. O dvou řadách lidského pokolení, spějícího od počátku
k odlišným cílům /59
2. O synech těla a o synech zaslíbení /60
3. O neplodné Sáře, kterou oplodnila Boží milost /61
4. O zápasu i míru pozemské obce /62
5. O prvním bratrovrahu, zakladateli pozemské obce,
za jehož bezbožností nezůstal pozadu zakladatel města Říma,
vraždě svého blížence /63
6. O chorobách, jimiž trpí v důsledku hříchu i občané Boží obce na pouti
tímto životem a které v nich svým léčením hojí Bůh /64

7. O příčině Kainova zločinu a o jeho zatvrzelosti, když ho od zamýšleného skutku neodvrátila ani Boží domluva /65
8. Co bylo příčinou, že Kain založil v počátcích lidstva obec /68
9. O delším lidském věku, jaký byl před potopou,
a o vyšší lidské postavě /70
10. O rozdílu v počtu let mezi rukopisy hebrejskými a našimi /71
11. O stáří Methusalema, jehož věk se zdá sahati čtrnácte let
za potopu /71
12. O domněnce těch, kteří nevěří, že lidé prvních
dob měli tak dlouhý život, jak je psáno /72
13. Máme-li se v časových údajích držeti spíše Hebreů
než Sedmdesáti překladatelů /74
14. O stejnosti roků, které i v prvotních dobách
měly tentýž průběh jako dnes /76
15. Lze-li věřit tomu, že mužové prvotní doby se zdržovali soulože
až do toho věku, ve kterém prý zplodili děti /78
16. O manželském právu, jež bylo u prvních dvojic jiné,
než v manželstvích pozdějších /80
17. O dvou otcích a předcích, zplozených jediným rodičem /82
18. Co znamenali Abel a Set a Enos, pokud se týče Krista a jeho těla,
t. j. církve /83
19. Co znamená přenesení Henocha /84
20. Kterak rodokmen Kainův je omezen na osm generací od Adama
a v pozdějších nacházíme Noe jako desátého po Adamovi /85
21. Kterak po zprávě o Henochovi, synu Kainovu,
následuje souvislé vypravování o jeho celém rodu až do potopy,
kdežto po zprávě o Enosovi, synu Setovu,
vrací se vyprávění k počátkům lidstva /88
22. O pádu synů Božích, pojatých láskou k ženám cizího rodu,
pročež si všichni vyjma osm lidí zasloužili zahynouti potopou /89
23. Lze-li věřit, že andělé, svou podstatou duchovní, byli jati láskou
ke sličným ženám a že s nimi vstoupili v manželství, z něhož vzešli obři /90
24. Jak máme rozumět slovům, jež vyřkl Hospodin o těch,
kdo měli zahynout potopou: *Bude jejich dnů sto dvacet let* /93
25. O Božím hněvu, který nerozněcuje ani neznepokojuje
jeho neproměnný klid /94
26. Že archa, kterou podle rozkazu měl vystavět Noe,
znamená ve všem Krista a jeho církve /94

27. O arše a o potopě, a že nelze souhlasiti s těmi, kteří uznávají pouhou historii bez obrazného významu, ani s těmi, kteří hájí pouze předobrazy, odmítající historickou pravdu /96

KNIHA XVI.

1. Nalézáme-li po potopě od Noe až po Abrahama nějaké rodiny lidí, žijících podle Boha /99
2. Co bylo prorocky předobrazeno v synech Noemových /99
 3. O potomstvu tří synů Noemových /102
 4. O rozličnosti jazyků a o vzniku Babylona /104
 5. Jak Pán sestoupil, aby zmátl jazyky stavitelů věže /106
 6. Jak máme chápat řeč, kterou Bůh hovoří k andělům /106
7. Zdali i na ostrovy od země nejvzdálenější se dostala zvířata všeho druhu z počtu těch, která byla zachráněna před potopou v arše /107
8. Zdali z potomstva Adamova nebo synů Noemových vzešly nějaké zrudné druhy lidí /108
9. Lze-li věřit, že na nižší části země, která leží proti našim sídlům, jsou protinožci /110
10. O potomstvu Semovu, ve kterém pokračuje posloupnost Boží obce, táhnoucí se od Adama /110
11. Že původně lidé užívali toho jazyka, který byl později podle jména Heberova nazván hebrejským; a v čím rodě zůstal, když nastala rozličnost jazyků /112
12. O časovém mezníku v Abrahamovi, od něhož se sprádá nová řada posvátné posloupnosti /115
13. Co asi způsobilo, že při stěhování Tharově z Chaldejska do Mesopotamie není žádná zmínka o jeho synu Nachorovi /115
 14. O věku Thara, který naplnil čas svého života v Haranu /116
15. O době Abrahamova odchodu, když na Boží příkaz vyšel z Haranu /117
16. O pořadí a vlastnosti Božích zaslíbení, která byla dána Abrahamovi /119
17. O třech vynikajících pohanských říších, z nichž jedna, t. j. assyrská, obzvláště vynikala už za Abrahamova narození /119
18. O druhé Boží přípovědi Abrahamovi, ve které se jemu i jeho semeni slibuje země Kanaan /120
19. Jak Bůh v Egyptě uchránil čistotu Sary, o které Abraham řekl, že to není jeho žena, nýbrž sestra /120
20. O rozchodu Lota s Abrahamem, na kterém se po dobrém dohodli /121

21. O třetím zaslíbení Božím, ve kterém se Abrahamovi a jeho semeni na věky připovídá země Kanaan /121
22. Jak Abraham zvítězil nad nepřáteli Sodomských, při čemž osvobodil ze zajetí Lota a kněz Melchisedech mu dobrořečil /122
23. O slibu Páně Abrahamovi, že jeho potomstvo bude rozmnoženo nad počet hvězd; a věře tomu byl ospravedlněn, maje ještě předkožku /123
24. O významu oběti, kterou Abraham dle příkazu přinesl, když byl požádal o poučení o tom, čemu uvěřil /124
25. O Sařině služce Agar, kterou táž Sara dala Abrahamovi za ženinu /126
26. O Boží přípovědi Abrahamovi, v níž mu slibuje v stáří syna z neplodné Sary, činí z něho otce národů a jistotu slibu zpečetuje mysteriem obřízky /127
27. O tom, že duše chlapce hyne, není-li osmého dne obřezán, protože porušil Boží smlouvu /129
28. O pozměnění jmen Abrahama a Sary, kteří nemohouce plodit pro neplodnost jedné a pro stáří obou, obdrželi dar plodnosti /130
29. O třech mužích nebo andělech, ve kterých se podle bible u doubravy Mambre zjevil Hospodin Abrahamovi /131
30. Jak byl Lot zachráněn ze Sodomy a jak byli oni zahubeni ohněm s nebe; a jak Abimelechův chtíč nemohl uškodit čistotě Sářině /132
31. Jak se podle zaslíbení narodil Isák, který byl pojmenován podle smíchu obou rodičů /132
32. O Abrahamově poslušnosti a víře, ve které se osvědčil, jsa ochoten obětovat syna, a o smrti Sářině /133
33. O Rebece, vnučce Nachorově, kterou si vzal Isák za manželku /135
34. Co máme vyrozuměti z toho, že po smrti Sářině si Abraham vzal za ženu Ceturu /135
35. Jakou odpověď dal Bůh o blížencích, když byli ještě zavřeni v lůně své matky Rebeky /136
36. O předpovědi a požehnání, které Isák obdržel nejinak nežli jeho otec, jsa milován pro jeho zásluhy /137
37. O tom, co mysticky znamenají Esau a Jákob /138
38. Jak byl Jákob poslán do Mesopotamie pro manželku a jaké vidění ve spánku měl na cestě; a jak měl čtyři ženy, ač chtěl manželku jedinou /139
39. Z kterého důvodu dostal Jákob ještě příjímí „Israel“ /141
40. Jak se podle vyprávění dostal Jákob do Egypta s pětasedmdesáti dušemi, ačkoli mnozí z těch, kteří se tu připomínají, se narodili později /141
41. O požehnání, které Jákob slíbil na hlavu svého syna Judy /142

42. O synech Josefových, kterým Jákob požehnal, přeloživ ruce křížem /143
43. O časech Mojžíšových a po něm Josue, syna Nunova, i soudců a potom králů,
z nichž prvním je sice Saul, ale mysticky i po zásluze je před ním David /144

KNIHA XVII.

1. O době proroků /147
2. Kdy se splnilo Boží zaslíbení o zemi Kanaan, kterou dostal
v držení i Israel podle těla /148
3. O trojím druhu proroctví, která se vztahují jednou k Jerusalemu
pozemskému, po druhé k nebeskému, po třetí zase k obojímu /149
4. O předobrazení změny israelského království i kněžství a o tom,
co prorokovala Samuelova matka Anna, představující Církev /150
5. O tom, co pronesl muž Boží v prorockém duchu ke knězi Helimu,
na znamení toho, že kněžství podle řádu Aronova bude zrušeno /156
6. O židovském kněžství i království, o němž se sice praví, že je zřízeno na věky,
ale které netrvá, abychom pochopili jiné, jemuž se zaslubuje věčné trvání /160
7. O rozdělení israelského království, jež znamená
trvalé oddělení Israele tělesného /162
8. O zaslíbeních, daných Davidovi o jeho synu, jež nikterak nenalzáme
splněna u Šalomouna, nýbrž v úplnosti u Krista /164
9. Kterak se proroctví o Kristu v osmaosmdesátém žalmu podobá tomu,
co se zaslubuje skrze proroka Nathana v Knihách králů /166
10. Kterak se události v království pozemského Jerusalema odchylovaly
od těch, které zaslíbil Bůh – abychom pochopili, že pravé jádro
proroctví se týká slávy jiného krále i království /167
11. O podstatě Božího lidu, která je skrze vtělení v Kristu, jenž jediný
měl moc, vyrvati svou duši z pekel /168
12. K čí osobě se vztahuje vyžadování slibů, o nichž se v žalmu praví:
Kde jsou, Pane, tvé bývalé milosti atd. /169
13. Zdali uskutečnění zaslíbeného pokoje lze klásti do doby Šalomounovy /171
14. O Davidově úmyslu při uspořádání a mystice žalmů /1720
15. Má-li se v souhrn tohoto díla pojímat všecko,
co se v žalmech předpovídá o Kristu a církvi /173
16. O tom, co se praví výslovně i obrazně o Kristu a církvi
v žalmu jednačtyřicátém /173
17. O tom, co se týká v žalmu stém devátém Kristova kněžství
a v žalmu jednadvacátém jeho umučení /175

18. O žalmu třetím, čtyřicátém, patnáctém a sedmdesátém,
ve kterých se předpovídá smrt a vzkříšení Páně /176
19. O žalmu osmašedesátém, ve kterém se ukazuje na nevěru
a zatvrzelost Židů /178
20. O Davidově vládě i zásluhách, jakož i o jeho synu Šalomounovi
a o tom proroctví, které se týká Krista a nachází se jednak v knihách,
připojených k jeho spisům, a jednak v těch,
jež jsou nepochybně jeho /179
21. O těch, kdo kralovali po Šalomounovi,
buďto v Judsku nebo v Izraelsku /182
22. O Jeroboamovi, který bezbožným modloslužebnictvím zneuctil
národ sobě poddaný, v němž přesto Bůh nepřestal dávat nadšení prorokům
a chránit mnohé před hříšnou modloslužbou /182
23. O rozmanitých poměrech v obou hebrejských královstvích,
dokud nebyly oba národy v různou dobu odvečeny do zajetí,
z něhož byl později Juda povolán zpět do svého království,
které posléze přešlo v moc Římanů /183
24. O prorocích, z nichž jedni byli u Židů posledními,
a druhé zaznamenává evangelium v době okolo narození Kristova /184

KNIHA XVIII.

1. O dějích až po dobu Spasitelovu, které jsme probrali
v sedmnácti svazcích /185
2. O době králů pozemské obce, se kterou se podle výpočtu kryje
doba svatých od Abrahama /185
3. Za kterých králů assyrských i sikyonských se narodil stoletému
Abrahamovi podle zaslíbení Isák a za kterých povila šedesátiletému
Isákovi Rebeka blížence Esaua a Jákoba /187
4. O době Jákobově a jeho syna Josefa /188
5. O argejském králi Apisovi, kterého Egyptané ctili
jako boha pod jménem Serapis /189
6. Za kterého krále argejského a za kterého assyrského
zemřel v Egyptě Jákob /190
7. Za kterých králů zemřel v Egyptě Josef /190
8. Za kterých králů se narodil Mojžíš, a kteří bohové začali
být za těch časů uctíváni /191
9. Kdy byla založena athénská obec a jak její jméno vysvětluje Varro /192

10. Co vypravuje Varro o pojmenování Areopagu
a o potopě Deukalionově /193
11. Za které doby vyvedl Mojžíš Boží lid z Egypta, a za kterých králů
zemřel jeho nástupce Josue, syn Nunův /194
12. O obřadech falešných bohů, které jim zavedli řeční králové v údobí
od vyjití Israele z Egypta až po smrt Josue Nunova /194
13. Jaké báječné výmysly vznikly v té době, kdy začali Hebreům
vládnouti soudcové /196
14. O básnících bohovědných /197
15. O zániku státu argejského, v době, kdy u Laurentů obdržel trůn
jako první král Saturnův syn Picus /198
16. Jak byl po vyvrácení Troje zařazen mezi bohy Diomedes,
o jehož druzích se myslelo, že byli proměněni v ptáky /198
17. Co zaznamenal Varro o neuvěřitelných proměnách lidí /199
18. Jak máme pohlížet na proměny, které lidi postihují zřejmě
na základě démonských kouzel /199
19. Že Aeneas přišel do Itálie v tu dobu, kdy Hebreům stál v čele
soudce Labdon /201
20. O posloupnosti králů, u Izraelitů po době soudců /202
21. O latinských králích, z nichž byl zbožněn první
a dvanáctý, Aeneas a Aventinus /203
22. Že Řím byl založen tou dobou, kdy zanikla říše
assyrská a kdy v Judsku panoval Ezechiáš /204
23. O erythrejské Sibylle, která vedle jiných Sibyll
věštila mnoho určitého o Kristu /204
24. Že za vlády Romulovy slynilo sedm mudrců v době,
kdy bylo deset kmenů izraelských odvečeno Chaldejci do otroctví,
a že se ten Romulus po smrti těšil božské poctě /206
25. Kteří filosofové se vyznamenali v době vlády římského krále
Tarquinia Staršího a hebrejského Sedechiáše,
když byl Jerusalems ztečen a chrám vyvrácen /207
26. Že v té době, kdy po naplnění sedmdesáti let byli Židé propuštěni
ze zajetí, byli i Římané osvobozeni od královlády /208
27. O době proroků, jejichž proroctví se chovají v Písmech a kteří předpověděli
mnoho o povolání pohanů tehdy, kdy vznikla říše římská
a zanikla assyrská /208
28. Co prorokoval Oseáš a Amos o evangeliu Kristově /209
29. Co předpověděl o Kristu a Církvi Isaiáš /210

30. Co prorokovali ve shodě s Novým Zákonem Micheáš, Jonáš a Joel /212
31. Jaká proroctví o spasení světa v Kristu se nacházejí
v Abdiášovi, Nahumovi a Habakukovi /212
32. O proroctví, obsaženém v modlitbě a písni Habakukově /214
33. Co předpověděli v prorockém nadšení Jeremiáš
a Sofoniáš o Kristu a povolání pohanů /216
34. O proroctví Danielově a Ezechielově, pokud se vztahuje ke Kristu /217
35. O věštbě tří proroků: Aggea, Zachariáše a Malachiáše /218
36. O Esdrášovi a knihách Machabejských /221
37. Že knihy proroků jsou starší než i ta nejstarší filosofie pohanská /221
38. Že spisy některých svatých nebyly pro přílišné stáří pojaty
v církevní kánon, aby se při této příležitosti
nevmísily nepravé mezi pravé /222
39. O hebrejském písmu, jehož příslušný jazyk nikdy nepostrádal /223
40. O lživé chloubě Egyptanů, že prý jejich vědění je staré sto tisíc let /224
41. O nesouhlasu mezi filosofickými systémy
a o shodě církevních kanonických Písem /224
42. Jak podle plánu Boží prozřetelnosti byla svatá Písma Starého Zákona
přeložena z hebrejštiny do řečtiny, aby se s nimi seznámili pohané /227
43. O závažnosti překladu Sedmdesáti, který zaslouží přednosti
přede všemi překlady, vyjma hebrejský originál /227
44. Jak máme pohlížet na vyvrácení Ninive, které bylo podle hebrejského textu
ohlášeno čtyřicet dní předem, kdežto podle Sedmdesáti tři dny napřed /229
45. Že po znovuzřízení chrámu Židé už proroků neměli a byli od té doby
až do Kristova narození stíháni ustavičnými protivenstvími,
aby se ukázalo, že hlasy proroků bylo zaslíbeno
vybudování chrámu jiného /230
46. O narození našeho Spasitele, t. j. o vtělení Slova, a o rozptýlení Židů
podle proroctví ve všech národech /232
47. Zda byli v předkřesťanské době mimo izraelský rod někteří,
kteří náleželi ke společenství nebeské obce /233
48. Jak se proroctví Aggeovo, že sláva domu Božího bude větší, než byla dříve,
nevyplnilo na chrámu znovu vystavěném, nýbrž v Kristově Církvi /234
49. O vzrůstu církve bez rozdílu, při němž se na tomto světě mísí
mezi vyvolené mnoho špatných /235
50. O kázání evangelia, kterému dodalo umučení kazatelů
větší slávy i moci /236
51. Že katolická víra nabývá sil i z bludařských rozkolů /237

52. Zaslouží-li víry domněnka, že po dovršení desíti pronásledování,
která už byla, nezbyvá už žádné mimo jedenácté,
které má nastati v době Antikristově /238
53. O době posledního pronásledování, o níž se nedostalo zjevení
žádnému člověku /240
54. O nezapomené pohanské lži, že křesťanské náboženství nepřetrvá
tři sta pětadesát roků /241

KNIHA XIX.

1. Kterak Varro zjistil, že filosofická otázka nejvyššího dobra
a zla připouští dvě stě osmdesát osm různých řešení /244
2. Kterak Varro, odmítnuv všechny rozdíly, které neznamenaají směry,
nýbrž problémy, dospívá ke třem výměrům nejvyššího dobra,
ze kterých nicméně zaslouží volby jediný /247
3. Která ze tří škol, bádajících o nejvyšším lidském dobru,
zaslouží volby podle výměru Varrona, jenž se přidržuje náhledu
starého akademického spisovatele Antiocha /249
4. Jak pohlížejí na otázku nejvyššího dobra a nejvyššího zla křesťané,
na rozdíl od filosofů, kteří spatřovali nejvyšší dobro sami v sobě /251
5. O životě ve společnosti, který je sice nanejvýš žádoucí,
ale bývá rušen mnoha závadami /255
6. Jak se lidské soudy mýlívaly, není-li pravda zjevná /256
7. O rozmanitých jazycích, které lidskou pospolitost trhají,
a o válkách, politování hodných, i když slují spravedlivými /258
8. Že přátelství s dobrými není prosto starostí, ježto je nutno se obávati
nebezpečností, jaká se v tomto životě přiházejí /259
9. O přízni svatých andělů, která nemůže být člověku
na tomto světě viditelná pro úskočnost démonů,
do jejichž rukou upadli vyznavači mnohobožství /260
10. Jaké ovoce přináší svatým vítězství nad pokušením tohoto života /260
11. O blaženém věčném pokoji, ve kterém mají svatí svůj cíl,
t. j. pravé zdokonalení /261
12. Že i strany urputně válčící a všichni nepokojní lidé touží dojíti
konečného pokoje, k němuž je pužena každá přirozenost /262
13. O vesmírném míru, který nemůže být žádnými poruchami vyšinut
z přirozeného zákona, an řízením spravedlivého soudce
dojde každý toho místa, jehož si svou vůlí zasloužil /265

14. O pozemském i nebeském řádu a zákonu, ve kterém se i panováním
pečuje o lidskou společnost, jíž se i pečováním slouží /266
15. O přirozené svobodě a o otroctví, jehož první příčinou jest hřích,
protože člověk zlé vůle, i když není nevolníkem druhého člověka,
je otrokem vlastního chtíce /268
16. Kdy je vláda oprávněna /269
17. V čem se nebeské společenství s pozemskou obcí pokojně shoduje
a v čem s ní nesouhlasí /270
18. Jak se nejistota nové akademie liší od jistoty křesťanské víry /271
19. O životě a obyčejích křesťanského lidu /272
20. Že příslušníci svaté obce jsou po čas tohoto života blaženi nadějí /273
21. Zdali podle Scipionových výměřů v Ciceronově
dialogu římský stát vůbec kdy existoval /273
22. Je-li to pravý Bůh, jemuž křesťané slouží
a jemuž výhradně se má obětovat /275
23. Co bylo podle Porfyria ve věštách bohů vyřčeno o Kristu /276
24. Z kterého výměřu plyne, že nejen Římané,
ale i jiné říše si právem osobují jméno „stát“ /280
25. Že pravé ctnosti nemohou býti tam, kde není pravého náboženství /281
26. O míru mezi lidem, odcizeným Bohu, a že ho lid Boží užívá
ke zbožnému životu, dokud je cizincem na tomto světě /282
27. O pokoji a míru služebníků Božích, jehož nelze
v tomto časném životě dojíti zúplna /282
28. Jakého konce dojdou bezbožníci /283

KNIHA XX.

1. Že Bůh sice soudí po všechen čas, ale že v této knize má být pojednáno
o jeho posledním soudu zvláště /285
2. O rozmanitých lidských údělech, o nichž nelze říci, že nemají
co dělat s Božím soudem, i když ho nelze vyzpytovat /286
3. Jak uvažoval Šalomoun v knize Kazatel o tom,
co je v tomto životě dobrým i zlým společné /287
4. Že k rozpravě o posledním Božím soudu uvede nejdříve doklady
ze starého Zákona o potom z Nového /288
5. Které výroky Pána Spasitele odhalují budoucí Boží soud
na konci světa /289
6. Co je první vzkříšení a co druhé /292

7. Co je psáno v Janově Zjevení o dvojím vzkříšení a o tisíci letech,
a co se o nich dá rozumově vysoudit /294
8. O svázání a rozvázání ďábla /296
9. Co znamená tisícileté kralování svatých s Kristem
a čím se liší od kralování věčného /299
10. Jak odpovědět těm, kteří myslí, že vzkříšení se týká jenom těla,
ne také duše /302
11. O Gogovi a Magogovi, které těsně před koncem světa
poštve proti Boží církvi odvázaný ďábel /303
12. Patří-li ke konečnému potrestání bezbožníků to, že podle Zjevení
sestoupil s nebe oheň a sežehl je /304
13. Zdali dobu Antikristova pronásledování
máme započísti do těch tisíci let /305
14. O odsouzení ďáblů i jeho spřeženců, a o tělesném vzkříšení
všech mrtvých a o posledním soudu /306
15. Kdo jsou ti mrtví, které vydalo moře na soud.
Či které vydala smrt a peklo /308
16. O novém nebi a nové zemi /309
17. O oslavení církve bez konce po konci /310
18. Co hlásal o posledním Božím soudu apoštol Petr /311
19. Co píše apoštol Pavel Soluňským o zjevení Antikrista,
po jehož době přijde den Páně /312
20. Co učil tentýž apoštol o vzkříšení mrtvých
v prvním listě k týmž Soluňským /315
21. Co řekl o vzkříšení mrtvých a o odplatě na soudu prorok Isaiáš /318
22. Jak svatí vyjdou, aby viděli potrestání zlých /321
23. Co prorokoval Daniel o pronásledování Antikristově,
o Božím soudu a o kralování svatých /322
24. Co se prorokuje o konci tohoto světa a o posledním
Božím soudu v Davidových žalmech /324
25. O proroctví Malachielově, ve kterém se hlásá poslední Boží soud,
a že někteří musí být očištěni očištnými tresty /327
26. O obětech, které svatí budou přinášet Bohu a které se mu budou líbit tak,
jako se mu líbily za dnů starodávných a v letech dřívějších /329
27. O rozloučení dobrých a zlých, kterým se naznačuje
rozdělení na posledním soudě /331
28. Jak se má Mojžíšovu zákonu rozumět duchovně,
aby hmotné pojetí nevedlo k odsouzeníhodnému reptání /331

29. Jak před soudem přijde Eliáš, jehož kázání odhalí taje Písem,
a Židé se obrátí ke Kristu /332
30. Že v starozákonních knihách, kde se čte o budoucím Božím soudu,
nevystupuje patrně osoba Kristova; že ale z některých dokladů,
kde mluví Hospodin Bůh, plyne nepochybně, že je to Kristus /333

KNIHA XXI.

- I. O pořádku rozpravy, ve které pojednáme o věčném trestu zatracenců
s ďáblem dříve než o věčném blahu svatých /338
2. Mohou-li těla býti věčná, když je pálí oheň /338
3. Je-li záhuba těla nutným důsledkem tělesné bolesti /339
4. O příkladech z přírody, které nás učí, že se živoucí tělo
může v trápení uchovati /341
5. Jak mnoho je věcí, jejichž příčinu poznat nedovedeme,
a přece není pochyby, že jsou pravdivé /344
6. Že všechny divy nejsou od přírody, ale že některé jsou dílem
lidského důmyslu, že však většinou jsou uměle nastraženy od démonů /346
7. Že u zázraků je nejvyšším důvodem k věření všemohoucnost Stvořitele /347
8. Že není proti přírodě, objeví-li se na nějaké věci, jejíž přirozenost
je známa, něco odchylného od toho, co na ní bylo známo /350
9. O pekle, a jakého druhu budou věčné tresty /353
10. Zdali pekelný oheň, je-li hmotný, může svým dotykem připáliti
zlé duchy, t. j. nehmotné demony /354
- II. Vyžaduje-li spravedlnost, aby trvání trestu nebylo delší, než trval hřích /355
12. Jak veliký byl první hřích, pro který musí stihnouti věčný trest všechny,
kteří budou vně milosti Spasitelovy /356
13. Proti náhledu, že zločinci jsou po smrti trestáni proto,
aby byli očištěni /357
14. O časných trestech na tomto světě, jimž je lidský život vystaven /358
15. Že každý skutek milosti Boží, jež nás vytrhuje z propasti
starého zla, přísluší v oblast nového budoucího života /359
16. Kterým zákonům milosti podléhají znovuzrození všeho věku /360
17. O domněnce, že u nikoho nepotrvá trest na věky /361
18. O domněnce, že na posledním soudu na přímluvu svatých
nebude zatracen žádný člověk /362
19. O těch, kteří slibují beztrestnost všech hříchů i bludařům
vzhledem k přijímání Těla Kristova /364

20. O těch, kteří neslibují shovívavost všem, ale jenom těm, kdo se znovuzrodili v katolické církvi, i když později upadli v řadu hříchů a bludů /364
21. O domněnce, že ti, kdo vytrvají v katolické víře, budou pro tento dobrý základ víry spaseni, i když povedou docela špatný život a zaslouží proto, aby hořeli /364
22. O domněnce, že zločiny, které se páchají mezi skutky milosrdenství, nepřísluší před zatracující soud /365
23. Proti tomu názoru, že ani u ďábla ani u zlých lidí nebudou tresty trvati věčně /366
24. Proti té domněnce, že při Božím soudu se na prosby svatých ušetří všech vinníků /367
25. Zdali mohou z výsady svátosti doufati v odpuštění věčného trestu ti, kdo byli pokřtěni u bludařů a později propadli mravní zkáze, nebo ti, kteří se znovuzrodili v katolické církvi, ale potom přešli k bludařům či rozkolníkům, nebo ti, kteří sice nevystoupili z katolické církve, kde se znovuzrodili, ale žili až do konce ve zločinech /371
26. Co znamená mít základem Krista a kterým duším se slibuje spása jakoby skrze oheň /373
27. Proti názoru těch, kteří myslí, že jim neuškodí ty hříchy, ve kterých trvali, dávajíce almužny /377

KNIHA XXII.

1. O založení andělů i lidí /383
2. O věčné a nezměnitelné vůli Boží /384
3. O přípovědi věčné blaženosti pro svaté a věčného trápení pro bezbožné /385
4. Proti světským mudrcům, kteří se domnívají, že pozemská lidská těla nemohou být přenesena do nebeského sídla /386
5. O vzkříšení těla, ve které někteří nevěří, ač tomu věří celý svět /387
6. Že Řím učinil svého zakladatele Romula bohem proto, že ho miloval, kdežto církev si Krista zamilovala proto, že v něho jakožto Boha uvěřila /389
7. Že to byla božská moc a nikoli lidská přemluva, která přivedla svět k víře v Krista /391
8. O zázracích, které se staly proto, aby svět uvěřil v Krista, a které se nepřestávají dít, ani když svět v Krista věří /392
9. Že všechny zázraky, které se dějí skrze mučedníky ve jménu Kristově, vydávají svědectví té víře, kterou mučedníci uvěřili v Krista /402

10. Oč více si zaslouží úcty mučedníci, kteří dosahují mnoha zázraků proto,
aby byl uctíván pravý Bůh, nežli démoni, kteří konají některé
divy proto, aby sami byli pokládáni za bohy /403
11. Proti platonikům, kteří dovozují na základě přirozené tíhy živlů,
že pozemské tělo nemůže být v nebi /404
12. Proti utrhaní nevěřících, kteří se křesťanům posmívají pro jejich
víru v tělesné vzkříšení /406
13. Zdali nedonošených se zmrtvýchvstání netýká,
když jsou zahrnuti v počet mrtvých /408
14. Zdali nemluvňata vstanou z mrtvých s takovým
tělem, jaké měla mít, až by dorostla /408
15. Zdali těla všech mrtvých nabudou při vzkříšení míry těla Páně /409
16. Jak si máme vykládati připodobnění svatých
k obrazu Syna Božího /409
17. Zdali těla žen budou vzkříšena se svým pohlavím
a setrvají-li při něm /410
18. O dokonalém muži, t. j. Kristu, a o jeho těle,
t. j. církvi, která jest jeho plností /411
19. Že všechny tělesné vady, které jsou v tomto životě protivné lidské kráse,
o vzkříšení nebudou; tam přirozená podstata zůstane a jakost
i velikost se sejdou v jedinou krásu /412
20. Že při zmrtvýchvstání bude podstata těla, ať byla jakkoliv rozmetána,
odkudkoliv obnovena ve své celosti /414
21. O novém duchovním těle, ve které se změní tělo svatých /415
22. O bédách a útrapách, kterým je lidstvo za první přestupek vystaveno
a od nichž nikoho neosvobodí nic jiného než Kristova milost /416
23. O těch útrapách, které vedle strastí, společných dobrým i zlým,
jsou spojeny výhradně s úsilím spravedlivých /419
24. Jakými dobry zahrnul Stvořitel i tento život, stížený kletbou /420
25. O tvrdošijných odpůrcích tělesného vzkříšení,
ve které podle prorocství věří celý svět /425
26. Zásada Porfyrioiva, že se blažení duchové musí zbavit těla jakéhokoliv,
je vyvrácena učením samého Platona, podle něhož nejvyšší
Bůh bohům slíbil, že nikdy o tělo nepřijdou /426
27. O protichůdných tvrzeních Platona a Porfyria,
kteří by byli oba došli pravdy, kdyby byl druh druhu ustoupil /427
28. Jak Platon, Labeo, ba i Varro si mohli navzájem dopomoci k pravé
víře ve vzkříšení, kdyby bývali svoje názory spojili v jediný /428

29. Jaké bude to patření, jímž budou svatí v budoucím věku vidět Boha /429

30. O věčném štěstí a ustavičném svátku Boží obce /434

Přílohy:

Z překladu Adama z Vinoře /438

Z překladu F. L. Čelakovského /439

Ediční poznámka /441